

Ἡ δὲ μεταποίησις αὐτῆ τοῦ Γυμνασίου ἐκείνου, οὐδεμίαν ἔχει δυσχερείαν, ὅταν προστεθῶσιν εἰς αὐτὸ τινὰ μαθήματα, ὡς τὸ τῆς διπλογραφίας, καὶ τὸ τοῦ ἐμπηρικῶς δικαίου, τὰ δὲ λοιπὰ, οἷον τὰ μαθηματικά, ἡ γεωγραφία, καὶ εἴτι ἄλλο παραδίδονται μᾶλλον πρὸς μόρφωσιν ἐμπόρων ἢ φιλολόγων.

Δὲν ἀγνοοῦμεν παντάπασιν ὅτι μία τῶν πρωτίστων δυσχερειῶν πρὸς καταρτισμὸν καλῶν γυμνασίων εἶναι ἡ σπάνις καθηγητῶν ἀξίων τῆς σπουδαίας αὐτῶν ἑτέρας. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐλάττωμα ἀγαθῇ τύχῃ κατ' ὀλίγον ἐκλείπει, καθ' ὅσον τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον ἐξακολουθεῖ προπαρασκευάζον τὴν ὕλην ἣν μετὰ ταῦτα κατεργάζονται τὰ τῆς Εὐρώπης ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια. Μεθ' ὧν δὲ τῶν προγνωμοδοτησάντων συμφωνοῦμεν πληρέστατα ὅτι μέχρις οὗ καταστηθῶσιν οἱ ἀπαιτούμενοι ἱκανοὶ καθηγηταί, προτιμότερον εἶναι νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλάς Γυμνάσια ὀλίγα καὶ καλὰ, ἢ πολλὰ καὶ μέτρια. Ἡ τάξις ἡ θέλουσα ν' ἀρθῇ μέχρι τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν δὲν εἶναι, οὐδ' ἀνάγκη νὰ εἶναι πολυπληθής. Ἀνάγκη ὅμως πᾶσα νὰ εἶναι αἱ σπουδαὶ αὐτῆς ὅσον ἐνδέχεται ἐντελεῖς, διότι ἂν πληγὴ μεγίστη τῶν κοινωνιῶν εἶναι ἡ ἀμάθεια, ἡ ἀμέσως μετ' αὐτῆς, ἴσως δὲ καὶ πρὸ αὐτῆς κινδυνωδεστάτη εἶναι ἡ ἡμιμάθεια.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΛΟΓΟΣ

ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἐπέτειον τελετὴν τοῦ Βασιλικοῦ Πολυτεχνείου (9 Ἰανουαρίου 1855) ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ δέκατον καλλιτεχνικὸν ἔτος ἐκθέσεως τῶν διαγωνισμῶν, ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ

ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ ΚΑΪΤΑΝΖΟΓΛΟΥ

ἀρχιτέκτονος κτλ. κτλ. κτλ.

—ο—

Μεγαλειότατε!

Τῆς ἐτητίου καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως ἀναβληθείσης μέχρι τοῦδε παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἕνεκα τῆς εἰς τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσαν ἐνσηψάσης ἀνθρωποκτόνου ἐπιδημίας, ἑορτὴ πάλιν, δόξα τῷ παναγὰν Θεῷ, ἐπίσης ὡς καὶ ἄλλοτε, λαμπρὰ, τὴν πρώτην δεκαετίαν ἀριθμοῦσα ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν διαγωνισμῶν, πανηγυρίζεται σήμερον ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τῆς τῶν ἐλληνικῶν τεχνῶν προόδου, ὑπὸ φιλομούσου καὶ φιλοτέχνου ὁμηγύρεως, ἐκφραζούσης τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς, πρὸς τὴν ἡμετέραν Μεγαλειότητα ἣ τις διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς ἐν γένει μὲν νέον δαῖγμα προστασίας παρέχει πρὸς τὴν ἐλληνικὴν καλλιτεχνίαν, ἰδίως δὲ, διὰ τῆς συνεργείας μάλιστα τοῦ περιστοιχιζόντος αὐτὴν φιλοτέχνου Ἱπουργείου, γὰρ ἐμπνέει ἐλπίδας γενναίας ἐμφυχώσεως εἰς τε

τοὺς θιασώτας καὶ μύστας τῶν τεχνῶν, καὶ εἰς τοὺς ἐπεξεργασθέντας τὰ ποικίλα καὶ καλὰ ἔργα τὰ τὴν ἐτήσιον ἐκθεσὶν διακοσμοῦντα. Βλέπων δ' ἐγὼ μετὰ χαρᾶς κατὰ ταύτην τὴν ἑορτὴν, τὴν παροῦσαν σεβαστὴν ὁμηγύρευν ὑπὸ πόθου φιλοτεχνικοῦ συνελθούσαν, ἵνα ἰδίαις ὀφθαλμοῖς πεισθῇ περὶ τῆς γινομένης ἐνταῦθα προόδου, καὶ ἀποδώσῃ εἰς τοῦδε βραδευθέντος τὸν ὀφειλόμενον ἑπαινον, νομίζω χρέος μου, ἐπειδὴ μέλλουσι σήμερον νὰ δημοσιευθῶσι τῶν ἐν τοῖς διαγωνισμοῖς εὐδοκιμησάντων τὰ ὀνόματα, νὰ ὑπεθυμίσω ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ γινομένη πρόοδος ὀφείλεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν εἰσαχθεῖσαν μέθοδον τῆς διδασκαλίας, στηριζομένην ἐπὶ τῶν διαγωνισμῶν. Καὶ θέλει τις βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων, ἐὰν ἐξετάσῃ τὴν τῶν παρόντων ἔργων τέχνην πρὸς τὴν τῶν πρὸ δεκαετίας ἐκτεθέντων, τὰ ὅποια ἐπὶ τούτῳ ἐν τῷ σχολείῳ φυλάττανται. Ἐν τῇ τέχνῃ εὐτυχῶς, οὐχὶ οἱ λόγοι, ἀλλὰ τὸ ἔργον φέρει ἐν ἑαυτῷ τῆς ἰδίας ἀξίας τὸ μαρτύριον.

Ἐρχόμενος δὲ νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν διαγωνισμῶν νομίζω ὅτι θέλω εὐχαριστήσῃ τὴν σεβαστὴν ὁμηγύρευν, καὶ πᾶσαν ἐλληνικὴν καρδίαν, ἐὰν διερμηνεύσω πρὸς αὐτὴν τὸν λίαν ἐνθουρρυντικὸν πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι καλλιέργειαν τῶν τεχνῶν λόγον διακεκριμένου τινὸς Γάλλου καλλιτέχνου, τοῦ ἀρχιτέκτονος Φ. Βουλαγγέρου, γνωστοῦ καὶ ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς Κυβερνήσεως ἐπισκευαζομένου ναοῦ τοῦ Νικοδήμου, ὅστις προσκληθεὶς μετ' ἄλλων ξένων καλλιτεχνῶν ὡς κριτὴς τῆς τῶν μαθητῶν ἡμῶν φιλοπονίας, « Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν, εἶπεν, ὅτι ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος εἶναι πάντοτε ὁ φύσει καλλιτέχνης λαός· τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἐξετάσαμεν δὲν εἶναι ὑποδεέστερα τῶν ἐκτεθειμένων ἐν ταῖς ἀντιστοιχοῦσαις τάξεσι τῶν ἡμετέρων καλῶς ὀργανωμένων σχολείων τῶν τεχνῶν, τὰ ὅποια ἀπ' αἰώνων πολλῶν ὑπάρχουσι καθιδρυμένα. » Ὁ λόγος οὗτος ἀμερολήπτου δικαστοῦ ὡς καὶ ἡ πρὸ τινων ἐτῶν ἐκφρασθεῖσα εὐνοὺς γνώμη τοῦ διασημοῦ ἀρχηγέτου τῆς ἐν Γαλλίᾳ γλυπτικῆς Λαυρεντίνου τοῦ ἐξ Ἀγγερίας, εἴτι δὲ καὶ ἡ τοῦ σοφοῦ ἀρχαιολόγου Εἰρηναίου Θουρσίου ἐγκρισις τῆς παραδεδομένης μεθόδου περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς τέχνης ἐν τῷ ἡμετέρῳ σχολείῳ, ἀρκεῖ νὰ πείσῃ καὶ βεβαιώσῃ ἡμᾶς, ὅτι ἀφοῦ ἡνεώχῃ πάλιν ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας ἡ πρὸ τασούτων αἰώνων κεκλεισμένη ὑπὸ τῆς δουλείας καὶ βαρβαρότητος θύρα τοῦ Ἑλληνικοῦ θησαυροῦ τῆς τέχνης καὶ τῆς παιδείας ἐν γένει, ἔχομεν ἐλπίδας ἵνα ἡ ἀναγεννηθεῖσα τέχνη φθάσῃ πάλιν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἐντελείας, εἰς ὃν παλαι ποτὲ μόνοι οἱ πρόγονοι ἡμῶν εὐρισκόμενοι ἐδοξάσθησαν διὰ τὴν καλλιτεχνίαν. Ἔθνη ἄλλα εἴτι ἀρχαιότερα καὶ πλουσιώτερα καὶ δυνατώτερα, ὡς τὸ τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ἰνδῶν, τῶν Περσῶν, τῶν Φοινίκων, τῶν Ἀσσυρίων, ἐφημίσθησαν μὲν ποτὲ ἕνεκα τῆς πλουσίας αὐτῶν βιομηχανίας, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς βιωφελῶν τεχνῶν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσι καὶ νὰ ὀρίσωσι τοὺς φιλοσοφικοὺς ἐκείνους κανόνας τῆς καλλιτεχνίας, οἵτινες εἴτε ἀμέσως εἴτε

ἑμμέσως τὴν κυριωτέραν ἐπιρροὴν ἐπενεργοῦσαν ἐπὶ τὸν πολιτισμὸν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἐφ' οἷας δὴποτε τέχνης. Τὰ βιομηχανήματα ἐκείνων ἦτο δυ-
νατὸν ἴσως καὶ σήμερον ν' ἀντιπαραβληθῶσι πρὸς τὰ τεράστια τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας βιομηχα-
νήματα κατὰ τὴν οὐσίαν, ἂν καὶ νηπιώδη ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς ἐξεργασίας· ἀλλ' ἤθελον εἶσθαι, βε-
βαίως, ἄμοιρα τῆς λεπτῆς ἐκείνης καὶ ἀνεκφράστου καλλονῆς, ἥτις παραλήφθη ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, διότι μόνος ὁ Ἕλλην ἐφάνη τεχνίτης φιλόσοφος, ἀνερευνήτας τὸ καλὸν καὶ ἐφαρμόσας αὐτὸ διὰ τῆς φιλοσοφίας εἰς ἅπαντα τὰ αὐτοῦ ἔργα, τῶν ὁποίων τὴν ἐντέλειαν οὐδὲν ἕτερον ἔθνος μέχρι τῆς σήμερον ἐδυνήθη νὰ φθάσῃ. Διὰ τοῦτο, καί τοι τὴν σήμερον λείψανα μόνον περισώζονται τῆς Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας καὶ ταῦτα κατεβραυσμέ-
να ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, θαυμάζονται ὁ-
μως πάντοτε καὶ ὡς γνώμονες νομίζονται τῆς τοῦ παρόντος πολιτισμοῦ τέχνης, διατηροῦντα τὴν πρω-
ταρχίαν καὶ χρησιμεύοντα ὡς τὰ μόνα δείγματα δι-
δασκαλίας, καὶ πρότυπα ἐν πάσαις ταῖς τῶν τεχνῶν Ἀκαδημίαις. Καὶ καθὼς λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ γῆ δὲν ἐπαυσε φέρουσα πάντοτε τὰ αὐτὰ φυτὰ καὶ προϊόν-
τα, τὰς αὐτὰς ἐλαίας, τὰ αὐτὰ κλήματα καὶ τὰ αὐτὰ εὖσσμα ἄνθη, τὰ ὅποια ὁμως ἐνεκα τῆς βαρβα-
ρότητος καὶ τῆς δουλείας τοσοῦτον ἐξηχραιώθησαν, ὥστε ἄγνωστα πλέον καὶ ποταπὰ ὑπῆρχον μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐλευθέρᾳ χεὶρ, ἀναλαβούσα τὴν ἀζίνην, ἐκαθάρισε τὰς ἀκάνθας, καὶ ἐπιμελῶς καλ-
λιεργήσασα τὴν γῆν, ἐπιτηδεύει αὐτὴν ἀπέδειξε ν' ἀποδίδῃ πάλιν τὸ καθαρὸν ἔλαιον, τὸν ἄριστον οἶνον καὶ τὸ ἐξαισίον Ἰγνῆτειον μέλι, οὕτω καὶ ἡ Ἑλλη-
νικὴ τέχνη, ὡς γνησίᾳ θυγάτηρ τῆς ἐλευθερίας, ἐμ-
φρόνως καὶ ἐλευθέρως προστατευομένη, δύναται πάλιν μετὰ βεβαιότητος νὰ ἀναβάλλῃ καὶ νὰ παράξῃ τοὺς αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους καὶ τὸ πάλαι, καρπούς, καὶ νὰ ἀναδείξῃ πάλιν νέους Φειδίας, καὶ Ἀπελεῖς, καὶ Πολυκλείτους, καὶ Ἰκτίνους.

Ἡ τέχνη εἶναι ἐν γένει ἀπόρροια τῆς πείρας, ἀλλὰ φωτιζομένη ὑπὸ τῆς θεωρίας διακρίνεται πολλάκις εἰς καλλιτεχνίαν, καὶ ἀπλῶς εἰς κοινὴν χειροτεχνίαν· ἀλλ' αὗται οὕτω στενῶς μετ' ἀλλήλων εἶναι συνδε-
δεμέναι, ὥστε καὶ αὕτη ἡ κοινὴ χειροτεχνία, ἂν καὶ ἀποτελεσμά ἀπλῶν παραγγελλμάτων καὶ συνταγῶν, δύναται νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς τελειότη-
τος, ἀναλόγως τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης· δι' ὃ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ χειροτεχνία φαίνεται πάντοτε ἀχώριστος τῆς καλλιτεχνίας, φωταγωγομένης μάλιστα ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ποιήσεως, καὶ ὡς μόνος ἀδι-
αίρετος παρίστανται ἀμφότεραι ἐπὶ παντός Ἑλληνι-
κοῦ ἔργου, εἴαν τε εἰς τὸν ἀγγειοπλάστην τῆς Κορίν-
θου, εἴαν τε εἰς τὰς τελασιουργοὺς νεάνιδας τῆς Σπάρτης, εἴαν τε εἰς τὸν ἀνδριαντοποιὸν ἢ ζωγράφον τῶν Ἀθηνῶν τοῦτο ἀνήκει. Κυρίως δὲ μάλιστα αἱ παραστατικαὶ τέχναι, ἂν μὴ ἐγεννήθησαν, ἐμρφώθη-
σαν βεβαίως καὶ ἐκανονίσθησαν ἐν Ἑλλάδι, ὥστε καὶ Ἑλληνικαὶ τέχναι κατ' ἐξαιρέσιν, καὶ γνήσιαι θυγα-
τέρες τῆς Ἑλλάδος λογίζονται· καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸ

ἐπικρατοῦν θρησκευμα τῆς ἀνθρωπομορφίας ὑπηρεσίαν αὐτῶν, ἐφθασαν εἰς τὴν ἐντέλειαν διὰ τε τοῦ ὕψους τῆς ἐπινοίας καὶ φαντασίας, καὶ διὰ τῆς ἐπιτηδειό-
τητος τῆς κατεργασίας. Ἀλλὰ μετὰ τὴν καταστρο-
φὴν τῆς ἡ' ἡ γεγηρακυίας εἰδωλολατρίας μεγάλως κατεφρονήθησαν, καὶ οὐ μόνον ὡς ἄχρηστοι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐχθροὶ καὶ βλαβεροὶ ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ χριστιανικῇ λατρείᾳ συγχωνευθέντος Ἰουδαϊ-
σμοῦ, ὅθεν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη καιρίαν ἐκ τοῦτου ἐπαίτε πληγὴν· ἀλλ' υἱοθετηθέντος τοῦ νέου θρησκευ-
ματος ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, νέας ἀναλα-
βὰς δυνάμεις, προσήνεγκεν ἑαυτὴν εἰς τὴν ὑπηρεσί-
αν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀγωνιζομένη νὰ ἐπανέλθῃ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς στάδιον. Ἀλλ' ὁμως, κακῇ μοίρᾳ, κατισχύσας πάλιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὁ Ἰουδαϊσμός διὰ τῶν ὀλεθρίων αὐτῇ εἰκονοκλαστῶν Ἰσχυρῶν, ἐπανεστρεψε τὴν τέ-
χνην εἰς τὰ ὀπίσω. Αἱ δὲ ἀλλεπάλληλοι αὗται κα-
παδρομαὶ τῶν βαρβάρων καὶ ἀμαθῶν κατὰ τῆς καλ-
λιτεχνίας, τοσοῦτον τὰς δυνάμεις αὐτῆς ἐξήντηλη-
σαν, ὥστε, ἐπελθόντος τοῦ τρίτου, τοῦ φθονωτέρου καὶ θηριωδιστέρου διωγμοῦ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἀναφνέντος νέου τοῦ Μωάμεθ θρη-
σκεύματος, τοῦ ἐπικρατήσαντος καὶ ἐξαπλωθέντος μάλιστα ἐφ' ὅπαν τὸ τότε κυρίως καλλιτεχνικὸν ἐ-
δαφος, καὶ αὐτὰ τὰ ἐτι διασωθέντα μικρὰ κάλλη αὐτῆς ἀπηνῶς κατεστράφησαν διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ καταργήσεως παντός ἀνθρωπομορφικοῦ ἀπεικονί-
σματος. Οὕτω λοιπὸν ἡ καλλιτεχνία, ἥτις στηρίζε-
ται ἐπὶ τῶν παραστατικῶν τεχνῶν καὶ τῆς φιλο-
σοφίας, ἀπεχωρίσθη τῆς κοινῆς χειροτεχνίας διὰ τοῦ αἰμοσύρου τῆς βαρβαρότητος ξίφους, καὶ ἐγκατέλι-
πεν αὐτὴν ἐνεργουμένην καὶ βοηθουμένην ὑπὸ ἀπλῶν παραδόσεων καὶ παραγγελλμάτων τῆς ἀρχαίας πείρας, ὡς γίνεται δῆλον ἐξ ὧν ἐφεξῆς φέρομεν παραδειγμά-
των. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, νομιζομένη ὡς ἀρχηγέτις καὶ κυρία πασῶν τῶν τεχνῶν (1), μετὰ τὴν τελευταίαν ἁ-
λωσιν τοῦ Βυζαντίου οὐδέποτε διέλαμψε κατὰ τὴν καλλιτεχνίαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ τοι μεγάλην ἔλα-
βε παρὰ τῶν Σουλτάνων προστασίαν διὰ τῆς ἀνεγέρ-
σεως τῶν πολλῶν τζαμιῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν, ἀλλ' ἐμεινε θάρβος καὶ ἀναρμόνιος καὶ ἐπὶ τέσσαρας αἰῶ-
νας καὶ ἐπέκεινα ἀδιακόπως ἐν χρήσει οὖσα καὶ ἐργαζο-
μένη ἰδίως ἐπὶ τῆς ἀπομιμήσεως τοῦ μόνου ὑπολει-
φέντος ὑπὸ τοῦ Ἀνθεμίου καὶ Ἰσιδώρου κακοτέ-
χνου παραδείγματος τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸ ὅποιν οἱ κατακτηταὶ θαυμάζοντες ἐλάμβανον ὡς πρότυπον τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀνεγειρομένων ναῶν, δὲν ἐδυνήθη ὁμως οὐδέποτε νὰ παράσχῃ τὴν ἐλαχίστην βελτίωσιν εἰς τὴν τέχνην κατὰ τὸν ρυθμὸν, τὴν συμμετρίαν, καὶ ἁρμονίαν, πλὴν καθ' ὅσον διετήρησεν εἰς τὴν χειρο-
τεχνίαν τῆς οἰκοδομητικῆς παραγγελλμάτα τινα καὶ ἀξιώματα ἐπὶ τῆς πολυχρονίου πείρας στηριζόμενα, καὶ διαδοχικῶς διαδιδόμενα διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀνεγέρσεων, μαρτυροῦντα μέχρι τῆς σήμερον τὴν ἀρ-

(1) Vitruv. Arch. gen. pas. Perrault. Amsterd. M. DCLXXI. Chap. I. p. 22. Milizia arch. Bassano 1813. p. 13.

Ξυλογραφίας βραβεῖον Α', ἔργον τοῦ Νικολάου Ἀρμάου.

χαίαν αὐτῆς ἐπιτηδειότητα καὶ εὐχέρειαν.

Ὁ γνωστός ἀρχιτέκτων Λερόα, ὁ σταλεὶς παρὰ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐν ἔτει 1753 εἰς Ἑλλάδα πρὸς σπουδὴν καὶ μελέτην τῶν ἀρχαίων μνημείων, διερχόμενος διὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐβλῆμασεν ἰδὼν αἰκοδομούμενον διὰ μέτρων οὕτως ἀπλῶν τὸν μέγαν θόλον τοῦ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ἀνεγειρομένου τζαμίου (1)· παράδοξος δὲ φαίνεται ἡ ἐκπληξίς αὐτοῦ διότι ἡ θολοποιία δὲν ἦτον πλέον ἔργον ἄξιον θαυμασμοῦ, οὐδὲ πρόβλημα ἄλυτον, ἐν ᾧ μάλιστα ὁ κατὰ μίμησιν τῶν Βυζαντινῶν ἀνεγέρεις πρῶτον ἐν Φλωρεντία ὑπὸ τοῦ ἀγγίνοος Βρουνελεσκου ἱστορικὸς θόλος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ μεγαλοπρεπὲς τοῦ ἐν Ρώμῃ ἁγίου Πέτρου ὑπὸ τοῦ περιουστάτου Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἀπὸ δύο αἰώνων καὶ

ἐπέκεινα ἐφαίνοντο ὑπερηφάνως καθιδρυμένοι ἐπὶ τῶν τεσσάρων αὐτῶν ὀρθοστατῶν καὶ μυριάδες ὁμοίων κατὰ τὸ σχῆμα θόλων ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ ἀνηγέρθησαν κατὰ μίμησιν αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ ἀπόγονος τοῦ Ἀνθεμίου καὶ μαθητὴς τοῦ Χριστοδούλου, ἄνευ γνώσεως τῶν θεωρημάτων τῆς μηχανικῆς, ἀντὶ τῶν συνήθως πολυδαπάνων ἐκτριωμάτων καὶ καματοτύπων, δοκὸν κινητὴν ἀντικατέστητε πρὸς κανονικὴν μόρφωσιν τῆς καμπύλης καὶ καταστρώσιν τῶν πλίνθων εἰς σχηματισμὸν τοῦ σφαιροειδοῦς θόλου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρόοδος καὶ ἡ ἐντέλεια οἰασδῆποτε τέχνης στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν πολυεργασίαν, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν παραγωγημάτων, διὰ τοῦτο καὶ μεταξὺ τῶν σωζομένων Ἑλληνικῶν τεχνῶν ἡ τεκτονικὴ, ἐν γένει (2) καὶ ἰδίως

(1) Guys, Voy. litt. de la Grèce. 3. Edit Paris, Tom. II. p. 3.

(2) Guys, Voy. tech. II. p. 1. vous trouverez encore chez les Grecs modernes des constructeurs et des architectes.

Ξυλογραφίας βραβείον Β', ἔργον τοῦ Εὐαγγέλιου Εὐαγγελιστοῦ.

Ἡ ξυλουργικὴ χειροτεχνία διὰ τὸν ἐξ ἀρχαίων κυρίου Ἀγαθανγγέλου τοῦ μοναχοῦ, καὶ ἄλλων τινῶν χρόνων εὐχρηστον ἐν τῇ Ἀνατολῇ πρόπον τῆς ξυλίνης οἰκοδομίας, καὶ τὴν εἰς τὴν ναυπηγικὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς, παρέχει ἀξιοθαύμαστα δείγματα ἐπιτηδειότητος τῶν Ἑλλήνων ξυλουργῶν, ἐκ μόνης τῆς πολυπειρίας ἀποκτηθέντα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ζωγραφικὴ, καὶ τοι ἐπὶ τοσοῦτον καταδιωχθεῖσα, διετήρητην ὅμως διὰ τῆς παραδόσεως σώους τοῦς παρὰ τῶν Βυζαντινῶν παραδεδεγμένους τύπους, ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν χειροτεχνίαν αὐτῶν θαυμαζομένην ἐτι ὑπὸ τῶν περιηγουμένων τὸν Ἄθω ἀλλογενῶν φιλοτέχνων (1). Δείγματα δὲ προσέτι τῆς ποτὲ ἀκμασάσης ξυλογλυφίας ἀξία θαυμασμοῦ, παρέχουσιν ἡμῖν σήμερον καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου

ἐργα χαλκογραφικὰ καὶ ξυλογραφικὰ, ἀποδεικνύουσιν ὅτι αἱ διαφοραὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀκμάσασαι ποτὲ τέχναι, καθὼς ὑπηρετοῦσαι εἴτε τὰς ἀνάγκας τῶν κατακτητῶν, εἴτε τὴν χριστιανικὴν τῶν κατακτηθέντων λατρείαν, αἱ μὲν διεπώθησαν διὰ τῆς παραδόσεως ἐν τοῖς σουλτανικοῖς ἀνακτόροις, αἱ δὲ ταπειναὶ κατέρυγον εἰς τὰς μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους· ἀλλ' αὐταὶ ἅπασαι οὔτε φωτίζονται, οὔτε ὑποθαλπόμεναι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ καὶ ζωογόνου τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς καλλιτεχνίας πυρὸς, μετεβλήθησαν εἰς ἀπλᾶς βαναύσους χειροτεχνίας, αἵτινες ὑπὸ μόνης τῆς ἀπλῆς παραδόσεως ὀδηγούμεναι, ἐσάδιζον ὀπισθοποροῦσαι καρινσειδῶς· καὶ κατὰ τὴν φαντασίαν καὶ ἐπιτηδειότητα τῆς χειρὸς, τελευταῖον ἐπανήλθον πάλιν εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀρχικὴν κατάστασιν.

(1) Manuel d'iconogr. chrét. p. Didron et. P. Durand Paris M. DCCCXLV.

ὥστε φέρουσαι εἰσέτι τὸν αὐτὸν ἰδιόρρυθμον χαρακτῆρα τῆς νηπιότητος, ἀποδεικνύουσιν ὅτι συνήθως καὶ ἡ τέχνη τὴν κοινὴν τοῦ ἀνθρώπινου βίου πορείαν βαδίζει, παριστώσα κατὰ τὸ γῆρας αὐτῆς ὁμοία ὡς καὶ ἐπὶ τῆς νηπιότητος ἔργα. Ἀλλ' οὐ μόνον τῶν παραστατικῶν τεχνῶν ἡ χειροτεχνία, ἔνεκα τῆς ἀτομικῆς ἐκάστου τεχνίτου πείρας καὶ ἐφαρμογῆς τῆς παραδεδεγμένης παραδόσεως εἶναι ἀξία παρατηρήσεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ πολλὰς ἄλλας ἢ Ἀνατολὴ (3) πρὸ ἐξδομήκοντα περίπου ἐτῶν ὑπερεῖχε τῆς δύσεως· διότι ἐδίδασκεν ἐτι τὴν βαφικὴν τῶν βαμβακίων νημάτων ἐν Γαλλίᾳ (4), καὶ πρὸ πεντήκοντα σχεδὸν ἐτῶν τὴν ἀπόκρουρον βυρσοδεψικὴν τέχνην τῶν κεχρωματισμένων δερμάτων (5), ὡς καὶ ἄλλων πολυτελῶν βιομηχανημάτων τὴν κατασκευὴν, πρὸ τῆς ἐφευρέσεως μάλιστα καὶ ἐφαρμογῆς τῆς τοῦ ἀτμοῦ δυνάμεως εἰς τὰς πολυχείρους μηχανάς.

Ἐκ τούτων λοιπὸν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ τέχνη ἐν γένει οὐδέποτε ἐξέλειπεν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς· ἀλλὰ ἡ κατὰ τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν μεγάλη καταφορά καὶ καταδίωξις τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ τῆς ἀμαθείας καὶ βαρβαρότητος, ἐπανέστρεψε τὴν ἀνθρώπιναν τέχνην εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς νηπιότητα.

Διὰ τοῦτο καὶ σκοπὸς κύριος τοῦ παρόντος σχολείου πρέπει νὰ εἶναι· Πρῶτον, νὰ ἐπαναφέρει τὰς παραστατικὰς τέχνας εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν καὶ πατριὸν κοιτίδα, καὶ ἀποκαταστήσῃ αὐτὰς ἐγγυρίους, διότι οὐ μόνον δι' αὐτῶν ἐλαμπρύνθη καὶ ἐδοξάσθη, ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τῆς ἀνακτηθείσης ἡμῶν ἐλευθερίας καὶ παλιγγενεσίας εἰς τὰ λείψανα τῶν ἔργων τῆς καλλιτεχνίας δικαίως ὀφείλεται. Δεύτερον, νὰ διαδώσῃ τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ, καὶ τὰς βιωφελεῖς γνώσεις εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν πρὸς μὲν τῶν ἡθῶν, καὶ ἐξημέρωσιν τῶν ψυχῶν αὐτῆς, καὶ νὰ ἐκπαιδεύσῃ κυρίως φιλοτέχνους δικαστὰς, καὶ προστάτας καταλλήλους νὰ κρίνωσι τὰ περὶ τῶν τεχνῶν οὐχὶ ἀπλῶς ἐν θεωρίᾳ, ἀλλ' ἐν γνώσει. Τρίτον, νὰ μορφώσῃ τεχνίτας καὶ βιομηχάνους διὰ τῆς ἀναλόγου ἐπιστημονικῆς ἐκπαιδεύσεως, διδάσκων αὐτοὺς μάλιστα ὅτι εἰς μόνην τὴν ἀτομικὴν ἐργασίαν καὶ ἀξίαν, καὶ εἰς τὸν προσωπικὸν διαγωνισμὸν δύναται ἡ Ἑλλὰς τὴν σήμερον νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῆς, ὁ δὲ διὰ πολυταλάντων μηχανῶν διαγωνισμὸς εἶναι ἄκαιρος καὶ ἔπρεπε μάλιστα νὰ θεωρῆται παρ' ἡμῶν

πρὸς τὸ παρὸν ὡς ματαιοπονία, διότι ὁ Ἕλλην εὐρίσκει τὴν σήμερον εὐρὺ καὶ λαμπρὸν στάδιον καὶ εἰς τὴν τέχνην τῆς γεωργίας τὴν ἀρχὴν καὶ πηγὴν πάσης βιομηχανίας, καὶ εἰς τὴν τέχνην τῆς ναυτιλίας καὶ τῆς ἐμπορίας, ἥτις ἀείποτε, καὶ νῦν καὶ τὸ πάλαι ἀχώριστος τῆς παιδείας ὑπῆρξε, καὶ γνήσιον προϊόν τῆς ἐλευθερίας καὶ γενναῖος πάλιν πρόμαχος τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀνεφάνη, καὶ προστάτης ἁπασῶν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν παρίσταται καὶ σήμερον προεξάρχουσα ἐν τῇ ἀναγεννωμένῃ πατρίδι ἡμῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καθόλου πορείας τῆς τέχνης παρεκβατικώτερον ἴσως τοῦ δεόντος· νῦν δὲ καιρὸς νὰ εἰπῶ περὶ τοῦ προγράμματος τῶν διαγωνισμῶν, καθ' ὃ ἐκάστη τάξις ἐπεξεργασθῇ τὸ διαγώνισμα ἀνευ οὐδεμιᾶς συμβουλῆς ἢ ξένης συνδρομῆς, ὥστε τὰ σήμερον ἐνταῦθα ἐκτιθέμενα ἔργα ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον τὴν ἀξίαν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς προόδου ἐκάστου νέου τεχνίτου, ἀλλ' ἀντιπαρβαλλόμενα καὶ πρὸς τὰ πρὸ τῆς δεκαετίας ἐκτεθέντα ἔργα, δύνανται νὰ πείσωσι πάντα φιλότεχνον περὶ τῆς μελλούσης ἐπιτυχίας τῆς ἀναβαλλούσης πάλιν ἐν Ἑλλάδι τέχνης, πρὸς τὴν ὁποίαν μετὰ ζήλου προστρέχει ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία, ἀκολουθοῦσα τὴν τῶν προπατόρων αὐτῆς παραγγελίαν. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τετρακόσιοι πάντε ἀνεγράψαν ἐκ διαφόρων τάξεων τῆς κοινωνίας, ἐξ ὧν ὀγδοήκοντα δύο τεχνίται, ἀνήκοντες εἰς τὰ διάφορα ἐργαστᾶσια τῆς πόλεως, οἵτινες ἀποκτῶντες τὴν γνῶσιν τῆς φιλοκαλίας καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ παρισταῖν τὰς ἰδίας αὐτῶν ιδέας διὰ τῆς ἰχνογραφίας καὶ τῆς γεωμετρίας, ἀσκοῦνται εἰς τὴν πείραν ἐν τοῖς ἰδίαις αὐτῶν ἐργαστηρίοις. Ἐξ ὧν δὲ τῶν μαθητῶν πεντήκοντα τρεῖς κατῆλθον εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος ἐκτελέσαντες τὰ καθυποβληθέντα εἰς αὐτοὺς θέματα κατὰ τὸ ἀκόλουθον πρόγραμμα·

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ.

—o—

ΜΑΘΗΜΑ ΓΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑΣ,

ὑπὸ Α. Θειραίου.

Τάξις Ἑλαιογραφίας. (Θέμα) Θησεὺς δισκοβόλος, εἰκὼν κατὰ φυσικὸν μέγεθος.

» Σιγγραφίας. » Ὁμοίως δι' ἀνθρακοκονίας.

ΛΓΓΑΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ,

ὑπὸ Α. Θειραίου.

Τάξις Β'. ἀνωτέρα. Ὁ Σάτυρος ὀρχηστὴς τοῦ Βουρβωνικοῦ Μουσείου, σκιαγραφημὰ δι' ἀνθρακοκονίας.

» Α'. κατωτέρα. Ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἡρακλέους τοῦ Γλύκωνος, τοῦ καὶ Φαρνεσίου καλουμένου. Ὁμοίως.

ΣΤΟΧ. ΓΡΑΦΙΚΗΣ,

ὑπὸ Φ. Μαργαρίτου.

Τάξις Α'. » Ἀπόλλων ὁ Πύθιος ὁ τοῦ Βελῶ

(3) Dumont d'Uville. Voy. Pitt. Paris 1839. t. I. pag. 160.

(4) Felix Beaujour. Tabl. du Com. de la Grèce. pag. 285.

«C'est de la Grèce que nous avons emprunté l'art de teindre le coton en rouge; des teinturiers grecs vinrent s'établir vers le milieu de ce siècle à Montpellier et y teignirent le coton à la façon de leur pays; leurs procédés eurent bientôt été copiés par les teinturiers français... ou convient généralement que le rouge du levant a plus d'éclat et de vivacité que le nôtre.»

(5) F. Beaujour lettre XIV. p. 295. «L'art de la maroquinerie chez les Turcs; leurs procédés sont peu connus parmi nous... Je n'ai épargné pour pénétrer ce secret ni soins ni argent...»

Lett. XV. «C'est surtout dans la préparation des maroquins rouges que les Turcs excellent... ils savent donner aux maroquins toutes les couleurs.»

θεδέρε λεγόμενος, ἐκ τῶν τοῦ Μόργεν χαλκογραφῶν, διὰ μολυβδοκονδύλου.

ΑΡΧΤ. ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ,

ὑπὸ Ι. Κωνστατίνου.

Τάξις Β'.

Τὸ στηλόκρανον τὸ ἐν τῷ Ἀνκτορικῷ κήπῳ κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ φυσικοῦ μεγέθους, διὰ μελανογραφίας.

Τάξις Α'.

Κόσμημα τῆς νεκρικῆς λάρνακος τοῦ Βιράγου, ἔργον τοῦ ἱε. αἰῶνος ἐκ τῆς τοῦ Ἀλβερτόλδου συλλογῆς, διὰ μολυβδοκονδύλου.

ΠΛΑΣΤΙΚΗΣ,

ὑπὸ Χ. Σιέγελ.

Τάξις Α'.

Τὸ αὐτὸ θέμα τῆς γυμνογραφίας, ὁ Θησεύς, ἐν ἀναγλύφῳ κατὰ δύο τρίτα τοῦ φυσικοῦ μεγέθους.

ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΑΣ,

ὑπὸ τοῦ Ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου.

Τάξις Γ'. ἀνωτέρα.

Ἡ Σκέψις, εἰκὼν ξυλογραφικὴ ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἀγγλικῇ ἐφημερίδι (Ιστορηοῖς τοῦ γένους Λονδίνου). Τὸ δὲ διαγώνισμα θέλει εἶσθαι ξυλογράφημα ἐν πέμπτον μικρότερον τοῦ ἐν αὐτῇ μεγέθους.

Τάξις Β'.

Ἀγγελία Ἑλληνικοῦ ῥυθμοῦ, ἐκτεθέντα κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ παγκόσμιον ἐκθεσιν. Ξυλογράφημα τοῦ Ἰωάννου Γρὺν, ὑπ' ἀρ. 166 ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Κ. Ξένου.

Τάξις Α'. Τῶν ἀρχαρίων. Γύψ ἐπὶ βράχου.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑΣ,

ὑπὸ Ξ. Ἰωαννίδου.

Τάξις Α'.

Ἡ Κυριακὴ προτευχὴ, γερμανιστί.

Δικασταὶ δὲ, προσκληθέντες ἐκ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων ξένων καλλιτεχνῶν, ἦσαν οἱ κύριοι Φ. Βουλαγγέριος, ἀρχιτέκτων Γάλλος, Ἑρνέστης Ρίτσελ, ζωγράφος Σάξων, Λάντζας, σκηνογράφος Ἰταλός, καὶ Γεώργιος Μαργαρίτης, διδάσκαλος τῆς γραφικῆς ἐν τῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, οἵτινες ἐξετάσαντες τὰ ἔργα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου Σπηλιωτάκη, τμηματάρχου τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου, ἀπέδωκαν εἰς ἕκαστον τὸν ἀνήκοντα αὐτῷ βαθμόν· ὅθεν καὶ ἄξιοι βραβεῖου καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν διδασκάλων ὁρισθείσης μηνιαίας συνδρομῆς ἐκηρύχθησαν οἱ ἐξῆς·

Ἐν μὲν τῇ Γυμνογραφίᾳ κατὰ τὴν τάξιν τῆς Ἑλαιογραφίας.

ἀξίας δραχμῶν.

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Νικηφόρος Λύτρας ἐκ Τήνου. 30
Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Σπυρίδων Χατζογιαννόπουλος ἐκ Φουρνᾶς. 24

Κατὰ τὴν τάξιν τῆς Σκιαγραφίας.

Τοῦ πρώτου, Ὁ Ἰωάννης Σιγάλας ἐκ Θήρας. 17

Ἐν δὲ τῇ Ἀγαλματογραφίᾳ.

Κατὰ μὲν τὴν ἀνωτέραν τάξιν·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Ταξιάρχης Λουκάς ἐξ Ἀμφίσσης. 17

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Δημήτριος Μέγκλης ἐξ Ἀστρους. 14.

Κατὰ δὲ τὴν κατωτέραν τάξιν·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Γεώργιος Παναγιωτάκης ἐξ Ἀθηνῶν. 16.

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Εὐαγγέλης Εὐαγγελινός ἐξ Λίγνης. 10.

Ἐν δὲ τῇ Στοιχειώδει Γραφικῇ·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Ἰωάννης Καλόφωνος ἐξ Ἀνδρου. 12

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Περικλῆς Οἰκονομόπουλος ἐκ Πελοποννήσου. 10

Τοῦ δὲ τρίτου, Ὁ Σπ. Γούζελας ἐξ Ἡπείρου. 8

Ἐν δὲ τῇ Κοσμηματογραφίᾳ·

Κατὰ μὲν τὴν ἀνωτέραν τάξιν·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Γρηγόριος Ἀθανασίου ἐξ Ἡπείρου. 17

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Γρ. Ζιζηλας ἐξ Ἰδρας. 15

Κατὰ δὲ τὴν κατωτέραν τάξιν·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Περικλῆς Σταυρόπουλος ἐκ Πελοποννήσου. 12

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Δομένικος Προβελέγγιος ἐκ Σύρου. 10

Ἐν δὲ τῇ Πλαστικῇ·

Τοῦ πρώτου, Ὁ Λεων. Τόρσης ἐκ Ναυπλίου. 22

Ἐν δὲ τῇ Ξυλογραφίᾳ.

Κατὰ μὲν τὴν Γ'. ἀνωτέραν τάξιν·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Νικόλαος Ἀρμάς ἐκ Τήνου, τοῦ ὁποίου πικρῶς θρηνεῖ τὸ σχολεῖον τὴν ἄωρον στέρξιν, ἀρπαγέντος ἀπὸ τῶν πατρικῶν κόλπων ἐν διαστήματι ὀκτῶ ὥρων ὑπὸ τῆς ὀλεθρίου χολέρας, καὶ κενὸν εἰς τὴν ξυλογραφικὴν τάξιν καταλιπόντος, ὡς ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ διακρινομένου σήμερον διὰ τοῦ μελανοσκεποῦς σταφάνου ἢ τε ἀξία καὶ μέλουσα πρόοδος αὐτοῦ καταφαίνεται. 16

Ξυλογραφίας βραβεῖον Α', Ἀριστ. Ρομπέρτου.

ἑκτὸ δὲ δευτέρου, Ὁ Εὐαγγέλης Εὐαγγελινός, ὁ καὶ εἰς τὴν ἀγαλματογραφίαν βραβευθεὶς.

Κατὰ δὲ τὴν Β' τάξιν·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Ἀριστείδης Ροβέρτος ἐξ Ἑλβετίας.

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Σπυρίδων Λαμπράκης ἐξ Ἀθηνῶν.

Κατὰ δὲ τὴν Α' τάξιν ἀνευ ὑποτροφίας·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Σπυρίδων Γουζέλας, ὁ καὶ εἰς τὴν Στοιχειώδη γραφικὴν βραβευθεὶς.

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Νικ. Ἀλβέρτου ἐκ Τήνου.

Ἐκ δὲ τῆ Καλλιγραφίας·

Τοῦ μὲν πρώτου, Ὁ Βαρδέρης ἐκ Ψαφῶν.

Τοῦ δὲ δευτέρου, Ὁ Γεώργ. Βιτάλης ἐκ Τήνου

Εἰς δὲ τὸν Γεωργίον Γραμαντάνην ἐκ Τήνου, καὶ Νικόλαον Σαραντίδην ἐξ Ἀθηνῶν, ὡς ἐπιλαχόντας κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τῆς ἐλαιογραφίας, ὠρίσθη μηνιαία συνδρομὴ εἰς μὲν τὸν πρῶτον 17 δραχμῶν, εἰς δὲ τὸν δεύτερον 12 δραχμῶν (1).

(1) Πρὸς τὰ ἐκτεθέντα γυμνάσματα τῶν διαγωνισμῶν ἐξετέθησαν καὶ ἕτερα ἔργα διαφόρων τεχνιτῶν καὶ βιομηχάνων, ὡς καὶ τὰ ἑτήσια τῶν ἐπιμελεστέρων μαθητῶν γυμνάσματα.

Τοιοῦτον καὶ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διαγωνισμῶν, ἀποδεικνύον ἐναργῶς τὴν ἐπιτυχὴ εἰσαγωγὴν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐκ τῶν πα-

Ὁ Κ. Α. Θείριστος, διδάσκαλος ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, ἐξέθηκε τὴν εἰκόνα τοῦ ἀντιστρατήγου Ραϊνέκ καὶ τὴν τῆς κυρίας Μαρκέτου.

Ὁ Κ. Φ. Μαργαρίτης διδάσκαλος ὡσαύτως, φωτογραφίας ἐκ τῶν τῆς Ἀκροπόλεως μνημείων.

Ὁ Ἰωάννης Κωνσταντίνου διδάσκαλος ὡσαύτως, σκιαγραφίας προβλήματα.

Ὁ Βασίλειος Κ. Σκόπας, ὑπότροφος ἐν Ῥώμῃ, ἀπέστειλεν ὡς δείγμα τῆς προόδου αὐτοῦ τὸν ἐν τῷ Βουργεζείῳ Μουσείῳ ἐπιτάφιον τοῦ Ραφαήλου.

Ὁ Κ. Ἱερομόναχος Γ. Παππαδόπουλος, ἐπιτάφιον, καὶ ἑτέρας ἀγιογραφίας κατὰ τὴν τῶν Βυζαντινῶν τέχνην.

Ὁ Κ. Σ. Καρτέσιος διδάσκαλος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, εἰκόνα τοῦ ἱερέως Λιτζικα, καὶ διαφόρους ὀπωρογραφίας.

Ὁ Κ. Α. Φραγκούλης, δύο ξυλογλυφικὰ ἔργα, παριστῶντα τὸ μὲν λέοντα ἀκροστολίου, τὸ δὲ, ἀγαλμάτιον τῆς Ἀριάδνης.

Ὁ Κ. Λουκάς Ῥάλλης, πρόεδρος τῆς βιομηχανικῆς ἐπιτροπῆς, δείγματα μετὰξος ἐκ τοῦ ἐν Πειραιεὶ ἐργοστασίου αὐτοῦ.

Ὁ Κ. Α. Ἑρειώτης, διάφορα ἀγγεῖα ἐκ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ἐργοστασίου αὐτοῦ.

Ευλογίας βραβείον Β', Σπ. Λαμπράκη.

ριστωμένων ἡμῖν σήμερον ἔργων. Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν ὁ διαγωνισμός, ὡν ἐφεύρετις τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ κυριωτέρα θεσμοθεσία τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν, ἐπινοηθεῖσα πρὸς διέγερσιν τῆς ἀμίλλης εἰς

τὴν ἀρετὴν, νὰ μὴ εὐδοκιμήτῃ πάλιν; Πῶς ἦτο δυνατόν, τοιαύτη τῆς ἀρχαίας ῥίζης παραφυάς, μεταφυτευομένη εἰς τὴν αὐτὴν γῆν, νὰ μὴ ἀποδώσῃ διὰ τῆς αὐτῆς καλλιτεργείας τοὺς αὐτοὺς τῆς μητρικῆς

Ὁ Κ. Σπετζιώτης, διάφορα ὑποδήματα ἀνδρὸς κατὰ τὴν γαλλικὴν τέχνην· ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐργαστηρίου αὐτοῦ.

Οἱ ΚΚ. Καρδαμίτσας καὶ Τσιμπουράκης, διάφορα γυναικεῖα ὑποδήματα, ὁμοίως ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐργαστηρίου αὐτῶν.

Ὁ Κ. Ν. Γ. Παππᾶ Ἰωάννου, διάφορα φέσια ἐκ τοῦ ἐργαστασίου αὐτοῦ.

Οἱ ΚΚ. ἀδελφοὶ Τσαουτσόπουλοι, ὁμοίως διάφορα φέσια ἐκ τοῦ ἐργαστασίου αὐτῶν.

Ὁ Κ. Χουρμούζης, ταγματάρχης, ὑπόδειγμα ἐμπορικοῦ ἑλληνικοῦ πλοίου (τὸ ὅποιον καὶ προσήνεγκε δῶρον εἰς τὸ σχολεῖον).

Ὁ Κ. Γεώργιος Γλήνης, τραπέζας διαφόρων σχημάτων καὶ ἕτερα λεπτουργικὰ ἔργα.

Ὁ Κ. Α. Ζωσιμᾶς, διάφορα βιβλιοδετικὰ ἔργα.

Ὁ Κ. Γ. Ἰωάννου, ἐκ ξύλου τῆς τερνευτικῆς ἔργα.

Ὁ Κ. Φίλιππος Γενοδέζης, πλάκα τραπέζης ἐκ μίγματος γυψίνου, κατὰ μίμησιν πολυχρῶν μαρμάρων.

Ὁ Κ. Δημήτριος Σαμποράκης, πέδιλα ἐκ ξύλου, καὶ διάφορα λεπτουργίας ἔργα.

Ὁ Κ. Ἡλίας Σταθάκης, λυχνίαν ἐκ θαλασσιῶν ὀστράκων, εἰς σχῆμα δένδρου κατεσκευασμένην.

Ὁ μοναχὸς Ἀντώνιος Τζακίρης, σταυρὸν εἰκονοστασίου περιγεγλυμμένον.

Ἡ Κ. Ἄννα Σταύρου

» Εὐφροσύνη Ἀλεξίου.

» Ἑλένη Ἰωάννου.

» Βασιλικὴ Γεωργίου.

» Ἰαχωβίνα Κεφαλληναίου.

» Εὐδοκία Χαιρέτου.

» Ἑλένη Ἀβέρωφ.

» Ἑλένη Ἀνδρῆκου.

Ἡ Κ. Ἀγλαΐα Χαιρέτου.

Ἡ Κ. Εὐφροσύνη Κουσκούρη.

Ἡ Κ. Ἀναστασία Κακλαμάνου.

Διάφορα γυναικεῖα ἐργόχειρα.

Γυμνάσματα Σ. γραφικῆς.

Ἐκ δὲ τοῦ Ἀμερικανικοῦ τῶν κορασίων ἐκπαιδευτηρίου, κόρας (καύκλας) ἐνδεδυμέναις κατὰ διαφόρους ἐγχωρίους ἑλληνικὰς στολὰς.

ρίζης καρπούς, ἐν ᾧ, ὡς γνωστὸν ἐκ τῶν νόμων τῆς φύσεως, τὰ αὐτὰ αἷτια τὰ αὐτὰ φέρουσιν ἀποτελέσματα. Ἐν Ἑλλάδι τὸ πάλαι πάντα ὑπέκειντο εἰς τὸν νόμον τοῦ διαγωνισμοῦ, ποίησις, ζωγραφικὴ, μουσικὴ ἀρχιτεκτονικὴ, ἐτεῖ δὲ καὶ ἡ σωματικὴ ἀσκησις, μετὰ τῶν τεχνῶν καὶ αὐτὴ συμπεριλαμβανομένη, καὶ οἱ νικηταὶ ἀντημεῖδοντο διὰ δημοσίων ἐγκωμίων, ἀπαθανατιζόμενοι διὰ στεφάνων καὶ ἀνδριάντων. Ἡ Ἑλλὰς λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν σήμερον γνήσιον διδάσκαλον καὶ παιδαγωγὸν τὴν μητέρα αὐτῆς Ἑλλάδα· πρὸς αὐτὴν πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης· αὐτὴν πιστῶς νὰ παρακολουθῇ, καὶ κατὰ τὰ ἴχνη αὐτῆς νὰ βαδίξῃ, ἐὰν μέλλῃ ν' ἀναδειχθῇ πάλιν τῆς παλαιᾶς αὐτῆς δόξης ἐφάμιλλος. Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, αἱ τέχναι, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα κατεβλήθησαν μὲν, καὶ παρεμφώθησαν, καὶ ἐνοθεύθησαν, ἀλλὰ δὲν ἐξέλιπον· ὁ βίος ὅλος τῶν ἀρχαίων διεσώθη, καὶ σπουδαζόμενος καταφαίνει τὰ λείψανα αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον· ἡ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ πηγὴ ὑπεχώσθη μὲν ἐκ τῆς δουλείας καὶ βαρβαρότητος, ἀλλ' ἡ ἐλευθερία διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν φώτων εὐκόλως δύναται νὰ ἐπαναγάγῃ αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἀγνὴν κοιτίδα· ἡ νέα Ἑλλὰς, ἀναζητοῦσα πανταχοῦ τὴν πολυβύλλητον ἐκείνην δόξαν καὶ εὐημερίαν, τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πολιτισμοῦ, θέλει εἰρεῖ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ θησαυροῦ τούτου ἐν τοῖς κόλποις τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τῆς Δύσεως, εἰς τοὺς ὁποίους ἔγεινεν αὐτὸς ἡ πρώτη καὶ κυρία αἰτία τῆς πολιτικῆς αὐτῶν εὐδαιμονίας. Ἀλλὰ τανῦν ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς πολι-

Ἐκ δὲ τῶν μαθητευόντων·

Ὁ Γεώργιος Φυτάλης ἐκ Τήνου, ἄγαλμα ἐκ γύψου Ἑλλήνας στρατιώτου ἐν σιοπιᾷ, τὸ ὅποιον θέλει κατεργασθῇ εἰς μάρμαρον διὰ τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἐκθεσιν.

Ὁ Λάζαρος Φυτάλης, ἄγαλμα ποιμένο· αὐλοῦντος ὁμοίως ἐκ γύψου, καὶ τὸ ὅποιον θέλει κατεργασθῇ εἰς μάρμαρον ὡσαύτως διὰ τὴν παγκόσμιον ἐκθεσιν.

Οἱ ἀδελφοὶ Φυτάλαι ἐξέθηκαν ὡσαύτως, καὶ κολοσσιᾶς ἐκ μαρμάρου τῆς Πάρου προτομᾶς Ῥήγα τοῦ Φερραίου, καὶ Ἀπόλλωνος τοῦ Βελβεδέρε διὰ τὰ ἀναδρυτήρια τοῦ Πειραιῶς, ὡσαύτως καὶ στήλην ἐπιτύμβιον ἐκ μαρμάρου, καὶ λοιπὰ ἑτέρα ἔργα.

Ὁ Λεωνίδας Τόρσης, τὴν προτομὴν τοῦ ναυάρχου Α. Μιαούλη ἐκ γύψου, τὴν ὁποίαν θέλει χωνεύσει εἰς ὀρεῖ χαλκὸν καὶ τορεύσει ὡσαύτως διὰ τὴν παγκόσμιον τῶν Παρισίων ἐκθεσιν.

Ὁ Φίλιππος Ι. Πέμρας, τὸ πρόπλασμα ἐκ γύψου τοῦ ἀναγλύφου τῆς Νίκης, συμπληρώσας τὴν κεφαλὴν, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τετρασμένα μέρη τῶν πτυχῶν, τὸ ὅποιον θέλει κατεργασθῇ εἰς ξύλον, ὡσαύτως διὰ τὴν ἐκθεσιν.

Ὁ Νικηφόρος Λύτρας, ἐλαιογραφίαν παριστώσαν τὴν Πλατυτέραν τῶν οὐρανῶν, ἐκ τῶν τοιχογραφικῶν τοῦ διδασκάλου Α. Θειραίου τῶν ἐν τῷ Ῥωσικῷ ναῷ τοῦ Νικοδήμου ἀντιγραφείσαν, ὡσαύτως διὰ

τισμὸς εὑρίσκεται ἐν μέρει μετημφισμένος καὶ μεληρμωσμένος πρὸς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν διαφόρων τούτων λαῶν, τῶν ὁποίων ἕκαστος ἰδίον χαρακτήρα ὑπετύπωσεν εἰς αὐτὴν ἀναλόγως, καὶ τοι πάντοτε ἀναφαίνεται ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχή. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἑλλὰς παραλαμβάνουσα τὸν προγονικὸν αὐτῆς πολιτισμὸν οὕτω μετημφισμένον, ὀφείλει νὰ ἀπεκδύσῃ αὐτὸν τοῦ ξενικοῦ καὶ ἄλλοτρίου περιβλήματος, καὶ νὰ παραδεχθῇ αὐτὸν κατὰ τὸν φυσικὸν αὐτοῦ ἱματισμὸν, οἰκείον καὶ πρέποντα εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τὰ Ἑλληνικά. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ τέχνη, ὡς κύριον οὗσα μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὑπὸ διαφόρους μορφὰς παρίσταται μετημφισμένη, ἂν καὶ κατὰ τὴν ῥίζαν εἶναι πάντοτε καθαρῶς Ἑλληνική· καὶ αὐτὴ λοιπὸν, ἐὰν πρέπη νὰ καλλιεργηθῇ πάλιν ἐν Ἑλλάδι, ἀνάγκη νὰ μεταρτυπηθῇ Ἑλληνικῶς, ὡς γνησίᾳ παραφύας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης· ὅθεν καὶ τὸ ἡμέτερον σχολεῖον, εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀποβλέπον, ἐμορφώθη καὶ διωργανώθη ἐπὶ τῇ βάσει μάλιστα τῆς τε ἐλευθερίου διδασκαλίας καὶ τῆς ἀμοιβῆς μόνης τῆς ἱκανότητος, τὰ ὅποια ἀπεδείχθησαν ἐκ τῆς πείρας ὡς τὰ μόνᾳ πρόσφορα μέσθ, τὰ δυνάμενα νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐπιθυμητὴν πρόσδον τῆς τέχνης, τῆς ὁποίας μάρτυρες αὐτόπται γινόμεθα σήμερον ἐν τῷ σχολεῖῳ τούτῳ, θεωροῦντες τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τὰ

τὴν ἐκθεσὶν τῶν Παρισίων, καὶ τὴν προτομὴν τοῦ ὑποστρατήγου Χ. Πέτρου.

Ὁ Παναγιώτης Δημητρίου (ἐπιστάτης τοῦ Πολυτεχνείου), ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον, παριστῶν τὴν ἐσωτερικὴν σκηνογραφίαν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, διὰ τῶν κανόνων τῆς ὀπτικῆς.

Ὁ Δημήτριος Φαλιέρος, ὁμοίως ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον, παριστῶν τὴν ἐξωτερικὴν σκηνογραφίαν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ῥωσικοῦ ναοῦ.

Ὁ Γρηγόριος Ἀθανασίου, ἀρχιτεκτονικὰ κοσμήματα ἐκ τῶν ἀρχαίων μνημείων.

Ὁ Σπυρίδων Μπούκης, ὡσαύτως.

Ὁ Γεώργιος Ζίτσηλας, ὡσαύτως.

Ὁ Μιχαὴλ Χαλᾶς, δύο γυψογραφικὰ γυμνάσματα.

Ὁ Δημήτριος Μέγκλης, ὡσαύτως.

Ὁ Σπυρίδων Λαμπράκης, ὡσαύτως.

Ὁ Ε. Μαρκέτης.

Ὁ Ταξιάρχης Λουκάς.

Ὁ Ἰωάννης Μιχαηλίδης.

Ὁ Ἀριστείδης Ῥοβέρτος, διάφορα γυψογραφικὰ, ξυλογραφικὰ καὶ χαλκογραφικὰ γυμνάσματα.

Ὁ Γ. Παναγιωτάκης, ὡσαύτως.

Ὁ Εὐαγγέλης Εὐαγγελινὸς, ὡσαύτως.

Ὁ Γ. Βιτάλης ὡσαύτως χαλκογραφικὰ καὶ ξυλογραφικὰ.

Ὁ Ἰω. Καλόφωνος, διάφορα τῆς Στ. Γραφικῆς γυμνάσματα.

Ὁ Σ. Γούζελας ὡσαύτως.

Ὁ Χ. Κωσταγιάννης, διάφορα καλλιγραφικὰ ἔργα.

Ἄλλοι δὲ μαθηταὶ ἐξέθηκαν διάφορα γυμνάσματα τῆς στοιχειώδους γραφικῆς καὶ κοσμηματογραφίας.

καρόντα ἔργα, μικρὰ μὲν, παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐθνῶν, μεγάλα δὲ ὅμως ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς τοῦ ἡμετέρου σχολείου συστάσεως.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀληθείας ταύτης δὲν βέλω νὰ εἰπῶ πλείοτερα, ἵνα μὴ φανῶ ὑπὸ ἐθνικῆς φιλοτιμίας δεκαζόμενος· πρὶν δὲ παύσω τὸν λόγον, νομίζω ὅτι τὸ καθήκον μου μὲ ὑπαγορεύει νὰ μὴ παρασιωπήσω καὶ τὰς ὑπαρχούσας ἀνάγκας καὶ ἐλλείψεις τοῦ σχολείου, καὶ νὰ συστήσω τὴν θεραπείαν αὐτῶν εἰς τὴν ἐμφρονα πρόνοιαν τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἔτοιμον παρέχει πάντοτε προστασίαν εἰς τὴν πρόοδον τῆς τέχνης. Ἀναγκαῖα δὲ φαίνονται μάλιστα τὰ ἑξῆς. Ἡ εἰς ποσὸν περίπου 160 δραχμῶν περί πλέον κατὰ μῆνα αὐξήσις τῶν νῦν βραδείων, ἥτοι μηνιαίων χρηματικῶν χορηγήσεων, ἀναλόγως τῆς προσθήκης τῶν νέων μαθημάτων, τῆς χαλκογραφίας, σκηνογραφίας, περιγραφικῆς γεωμετρίας, στοιχειώδους ἀρχιτεκτονικῆς καὶ μουσικῆς. Ἡ δικαία αὐξήσις τῆς μισθοδοσίας τῶν διδασκάλων τεχνιτῶν, ἀνάλογος τῶν διδασκόντων ἐν τοῖς λοιποῖς ἐκπαιδευτηρίοις. Ἡ οἰκοδόμησις εὐρυχώρου αἵθουσας πρὸς ἀπόθεσιν τῶν ἐκ γύψου προτύπων, τὰ ὅποια φθείρονται ἐκ τῆς ὑγρασίας ἐν τῷ λουτρῷ. Ἡ ἐπέκτασις καὶ αὐξήσις τῆς αἵθουσας, ἐν ἣ σπουδάζεται ἡ γυμνογραφία, διὰ τὸν ὑπερβάλλοντα ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν καὶ τῶν ξένων περιηγητῶν τεχνιτῶν, ἐπιθυμούντων πολλάκις νὰ φοιτήσιν εἰς τοῦτο τὸ μαῖημα, καὶ ἡ διὰ δεικνωτισμοῦ ὁρισμένη κανονικὴ ἀποστολὴ νέων τεχνιτῶν εἰς Εὐρώπην, πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν.

Ἀλλ' ἡ κυριώτερα καὶ μεγαλύτερη ἀνάγκη, ἥτις κωλύει ἐπὶ πολὺ τὴν πρόοδον τῶν τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι, καὶ οὐχὶ ἀπλῶς τὴν τοῦ σχολείου τούτου, εἶναι ἡ ἐλλείψις ὁρισμένου σταδίου τῶν πολιτικῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ τῆς ἐλευθέρας διδασκαλίας αὐτῆς. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ κυριώτερα τέχνη (1) ἡ συνδέουσα τὰς θετικὰς ἐπιστήμας μετὰ τῆς ποιήσεως, τὴν μαθηματικὴν μετὰ τῆς καλλιτεχνίας, ἡ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κανονισθεῖσα, καὶ δεσπόζουσα ἐτι πανταχοῦ ἀπαλύτως ὡς Ἑλληνικὴ τέχνη, αὕτη ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα

νὰ ἐμφανισθῇ διὰ τοῦ προσήκοντος εἰς αὐτὴν μανδύου, καὶ, ἂν καὶ ἐξ ἴσου μετέχῃ τῶν τε φιλοσοφικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἐπιστημῶν, παρ' ἡμῖν ὅμως ἡ σπουδὴ αὐτῆς δὲν εὐρίσκει τὸν οἰκεῖον τόπον οὔτ' ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, οὔτ' ἐν τῷ σχολείῳ τῶν τεχνῶν. Τὸ περὶ τούτου ζήτημα διάφορον μὲν εἰς τινὰς τῶν μεγάλων ἐπικρατειῶν ἔλαβε λύσιν· ἐπιτυχestatὴν δὲ μάλιστα ἐν Ἰταλίᾳ, ἥτις καὶ κατὰ τὴν σπουδὴν τῆς τέχνης ἀκμάζει, καὶ τὰ κειμήλια τῆς τε ἀρχαίας καὶ ἀναγεννωμένης τέχνης κατέχει. Ἡ Ἰταλία ἔλυσε τὸ δύσκολον τοῦτο ζήτημα μετ' ἐπιτυχίας καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν προσέτι τὴν οἰκονομικὴν, συγχωνεύσασα τῆς τε ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης τὰς ἀξιώσεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ θεωρήσασα τοὺς ἀρχιτέκτονας ὡς καὶ τοὺς ἰατροὺς, οἵτινες σπουδάζουσι τὴν μὲν θεωρίαν ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις, τὴν δὲ πράξιν τῆς τέχνης ἐν τοῖς νοσοκομείοις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες, ἀκολουθοῦντες κατ' ἐκτασιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τὴν φιλοσοφίαν, τὰ μαθηματικά, τὴν ἀρχαιολογίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ λοιπὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μαθήματα, οἷον τὴν γεωλογίαν, ὀρυκτολογίαν, τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, σπουδάζουσι τὸ τεχνικὸν καὶ πρακτικὸν μέρος ἐν ταῖς Ἀκαδημίαις· ὥστε τελειοδίδασκοι ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ σπουδῇ γίνονται διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ τε Πανεπιστημίου καὶ τῶν σχολείων τῶν τεχνῶν (1) Τοιαύτης συγχωνεύσεως καὶ τοιοῦτου συνδέσμου τοῦ σχο-

Ξο.λογραφίας βραβεῖον τῆς τιμῆς Σ. Γούζελα.

(1) Πρὸς πλήρη δὲ βεβαιώσιν τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων ἀντιγράφωμεν μέρος τοῦ προγράμματος τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ῥώμης κατὰ τὸ 1855 ἔτος διδασκέντων μαθημάτων.

Φιλοσοφικὴ καὶ Μαθηματικὴ Σχολή.

Ὅροι	Μαθήματα.	Καθηγηταί.
1 Π. Μ.	Διαφορικὸς καὶ ὁλοκληρωτικὸς ὁπολογισμός.	B. Τορτελίτης.
• •	Γεωργικὴ κατὰ τὴν πρώ- την ἐξαρτησίαν τὴν δὲ δευ- τέραν πρακτικὴ Γεωργικὴ.	A. Ίακωβίνης.
• •	Εἰσαγωγή εἰς τὸν διαφο- ρικὸν καὶ ὁλοκληρωτικὸν ὁπολογισμόν.	I. Πιέρρης.

(1) Virtute les dix Livres, corriges et traduits. p. Per-
rault. amst. M. DCLXXXI. Liv. I. L'architecture est une sci-
ence qui doit être accompagnée d'une grande diversité d'étu-
des et de connaissances, par le moyen des quelles elle
juge des tous les ouvrages des autres arts. . . .

λείον τούτου μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου ὀφείλω νὰ ἐκφράσω τὴν ἀνάγκην σήμερον ἕνεκα τῆς προόδου τῆς ἀληθοῦς ἀρχιτεκτονικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου πάσης ἐν γένει τέχνης οὐχὶ μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἀνατολῇ. Τὴν ποθητὴν δὲ ταύτην θεραπείαν εἶμι μᾶλλον κατορθωτὴν ἐλπίζω διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ νῦν ἐπαξίως τὰ τῆς παιδείας διέποντος ὑπουργοῦ, γινώσκοντος καλῶς τὴν τοῦ ἀρχαίου Ῥωμαίου συγγραφέως Βιτρούβιου (1) παραγγελίαν περὶ τῶν ἀναγκαίων γνώσεων τοῦ ἐπιστήμονος καὶ φιλοσόφου ἀρχιτέκτονος, πρὸς ἀποφυγὴν μάλιστα τῆς ἡμιμαθείας καὶ δοκησιοφίας, αἵτινες, κακῇ μοίρᾳ καταμαστιζοῦσιν ἀνυποστόλως τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Αἱ ἐπὶ τοῦ δικαίου, ἔλεγε ποτὲ ὁ ὑπουργὸς τῆς Προυσίας Στάϊν, αἱ ἐπὶ τοῦ δικαίου στηριζόμεναι ἀρχαὶ πάσης Κυβερνήσεως ἀπαιτοῦσιν, ἵνα δύναται ἕκαστος νὰ φθάσῃ ἀκωλύτως εἰς τὸν πρὸς ὃν προωρίσθη ὅρον τῆς εὐδαιμονίας διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ εὐφυΐας καὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ πλοῦτος. Ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι, ὅπου γενναίως προστατεύεται ἡ παιδεία, καὶ αἱ θύραι πάσης ἐπιστήμης καὶ τέχνης ἐλευθέρως εἶναι εἰς πάντα ἀνοικταί, ἀτοπον καὶ ἄδικον, νομίζω, φαίνεται νὰ εὕρῃσκη ὁ ἀρχιτέκτων κεκλεισμένην τὴν θύραν, τὴν εἰσάγουσαν αὐτὸν εἰς τὸ λαμπρὸν ταύτης τῆς ἐλευθερίου τέχνης στάδιον· διότι οἱ μαθηταὶ τοῦ ἡμετέρου σχολείου μόνον ὡς βοηθοὶ τῶν στρατιωτικῶν μηχανικῶν παραλαμβάνονται. Προνοῦσα λοιπὸν ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τοιούτων ἐπιστημονικῶς παιδευομένων ἀρχιτεκτόνων εἰς καταλλήλους τινας θέσεις, οὐχὶ μόνον θέλει πληρώσει μίγα κενὸν, ἀνοίγουσα ἐλεύθερον στάδιον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς τέχνης ταύτης, ἥτις ὡς κορυφαία μεγάλην ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι

Ὁρ. 2 Π. Μ. Ἀρχιτεκτονικὴ Στατικὴ καὶ Ὑδραυλική.

• 3	Γραφικὴ Γεωμετρία κλ.	Α. Βετόκης.
• 3	Ὑδρομετρία καὶ Γαιολογία,	Κ. Σερένης.
• 3	Μηχανικὴ καὶ Ὑδραυλική.	Θ. Ματζάκης.
• 4	Ὀρυκτολογία.	Η. Κάρπος.
• 3	Ὀπτικὴ καὶ Αστρονομία.	Ι. Καλανδρέλλης.
4.	Μ. Μ. Παραματρικὴ Φυσικὴ.	Η. Βολπιτζέλλος.

(1) M. Vitruv. Pollion. archit trad. e comment dal B. Galiani Napoli MDCLVIII. I. I. p. 2. Vitruvo Corrig. et trad. Par Perault. Amst. MDCLXXXI P. 31. Outre la connoissance des choses qui appartiennent particulièrement à l'architecture il y en a une infinité d'autres qui sont nécessaires à l'architecte. Il doit avoir connoissance de l'écriture, pour faire les devis des ouvrages — du dessin pour faire les Plans et les Elevations. — de la geometrie. . . — de l'arithmetique — de l'Histoire afin qu'il puisse rendre raison de la plus part des ornements. — de la Philosophie Morale, parce qu'il doit avoir l'ame grande et hardie, sans arrogance, equitable, fidele et tout-à-fait exempte d'avarice; il ne doit donc point être intéressé, et doit moins songer à s'enrichir qu'à acquérir de l'honneur et de la reputation par l'architecture, ne faisant jamais rien d'indigne d'une profession si honorable. — De la Philosophie naturelle pour decouvrir quelles sont les causes des plusieurs choses aux quelles il doit remedier. — de la Medecine pour savoir les qualitez de l'air. . . — de la Juris-prudence et des coutumes des lieux. . . — de l'Astronomie, — de la Musique pour savoir disposer les vases d'Aïrain q' ils mettoient sous les degrés, des theatres,

τεχνῶν, ἀλλὰ θέλει συντείνει προσέτι καὶ εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς ἀρχαιολογίας, αἵτινες ἀνευ σκοποῦ καὶ τῆς πρεπούσης ἐφαρμογῆς διδάσκονται, καὶ ἄκαρποι σήμερον ἀποκαθίστανται.

Ἐπειδὴ δὲ καλὸν παρ' ἡμῖν φυλάττεται ἔθος ἵνα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπονέμονται δημοσίᾳ εὐχαρισταί εἰς τοὺς γενναίους τοῦ ἡμετέρου σχολείου συνδρομητὰς, ἀσμένως ἐκπληρῶ σήμερον τὸ καθήκον τοῦτο, ἀναφέρων τὰ ὀνόματα τῶν ὁμογενῶν Σεργίου Οἰκονόμου καὶ Μιχαὴλ Σταμέρωφ, οἵτινες προσήνεγκαν χιλίας δραχμὰς εἰς βοήθειαν τῶν ἀπόρων μαθητῶν· αἱ δραχμαὶ αὗται κατετέθησαν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν ὡς πυρὴν τῶν εἰς τὸ μέλλον προσδοκωμένων ἄλλων φιλογενῶν συνδρομῶν. Ὁ ἐπὶ φιλοτεχνίᾳ καὶ ἄκρᾳ φιλογενείᾳ εἰς τὸ πανελλήνιον γνωστότατος κύριος Ἀλ. Ἰωνίδης, ὁ γενικὸς ἐν Λονδίῳ πρῶτος τῆς Ἑλλάδος, ἐπεμψε πρὸς σπουδὴν τῶν μαθητευόντων ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ τῶν τεχνῶν τὸ ὄντως λαμπρὸν καὶ καλῶς δεδεμένον Ἀγγλικὸν σύγγραμμα περὶ τῆς ἐν Λονδίῳ παγκοσμίου ἐκθέσεως.

The industrial Arts of the Nineteenth Century, a series of illustrations of the choicest specimens produced by every nation at the Great Exhibition of works of industry 1851. Dedicated by permission to H. R. H. Prince Albert by M. Digby Wyatt, architect. London. MDCCCLI, 2. vol. in folio.

Ὁ δὲ δευτεροετής ἐν Ῥώμῃ ὑπότροφος τῆς Κυβερνήσεως Βασιλείος Σκόπας, μαθητὴς τοῦ ἡμετέρου σχολείου, ἐπεμψε ἀντίγραφον τῆς ὑπὸ τοῦ Ῥαφαήλου ἐν τῷ Βουρgezείῳ μουσεῖῳ ἀποκαθελώσεως, μαρτυροῦν καὶ τὴν ἐνταῦθα ἐπ' ὠφελείᾳ μαθητείας καὶ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ πρόσodon τοῦ ἀξιοπυστάτου τούτου νεανίου. Ἀλλ' ἐὰν ἡ μαρτυρία αὕτη τῆς ἐπιμελείας τοῦ Βασιλείου Σκόπα φανῇ ἀνεπαρκής, αὐτὸς οὗτος μὲν ἀναγγέλλει καὶ εἶτι βεβαιωτέραν, τὴν ἐγγραφὴν αὐτοῦ ὡς μαθητοῦ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Λουκά, καὶ τὴν παραδοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν τῆς ζωγραφικῆς, καθ' ἣν εἰσελθὼν εἰς τὸ στάδιον τοῦ διαγωνισμοῦ, ἔλαβε τὸν στέφανον, ἀξιοθεῖς τοῦ πρώτου βραβείου εἰς τὴν ἀπεικόνισιν γυμνοῦ, παριστῶντος τὸν ἅγιον Σεβαστιανόν. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ νέου τούτου, ὡς καὶ ἡ πρὸ δύο ἐτῶν ἐτέρου ἡμῶν μαθητοῦ ἐν τῇ γλυπτικῇ, Ἰωάννου Κόσσου, οὐχὲ μόνον ἀρκούντως ικανοποιεῖ τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ικανότητος, ἀλλὰ μαρτυρεῖ συνάμα καὶ τὴν πρόνοιαν καὶ πατρικὴν προστασίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν νέων Ἑλλήνων τεχνιτῶν. Ὅθεν χάριν εὐγνωμοσύνης ἀνακηρύττω σήμερον πανδήμως τῶν καθηγητῶν τῶν συνιστῶντων τὴν τε σεβαστὴν ἐκείνην ὁμήγυριν καὶ τὸν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Πανεπιστημίου ἐντιμὸν σύλλογον, τὸ φιλόξενον καὶ τὸν μέγαν φιλελληνισμόν, τῶν ὁποίων ἐγὼ αὐτὸς ἔλαβον πείραν, μαθητεύσας ἐν ἀμφοτέροις τοῖς καθιδρύμασι, καὶ πᾶσαν ἐν αὐτοῖς εὐρὴν προστασίαν καὶ ἀφιλοκερδῆ διδασκαλίαν.

Εἰς τὸ τέλος γινόμενος τοῦ λόγου, δὲν θέλω νὰ παραλείψω ἀμνημόνευτον καὶ πρᾶξιν τινα τῶν ἡμετέρων μαθητῶν, ἥτις κατὰ τὸ ἠθικὸν αὐτῆς καὶ ἀξία εἶναι, νομίζω, τοῦ δημοσίου ἐπαίνου, καὶ πρὸς τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων συμφωνεῖ. Ἀπορὸς τις μαθητῶν ἐν τῷ σχολεῖν τούτῳ, κατὰ μὲν τὰ παρελθόντα ἔτη ἐδραβεύθη δις, τοῦ πρώτου ἀξιώθεις βραβεῖου, καὶ τῆς ἀνηκούτης εἰς αὐτὸ χρηματικῆς βοηθείας· ἀλλὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἀποτυχὼν διὰ περιστάσεις, ἐστερήθη τῆς μικρᾶς ἐκείνης ἀμοιβῆς. Οἱ λοιποὶ βραβευθέντες κατὰ τὸν διαγωνισμὸν, καὶ τοὶ μὴ εὐτυχέστεροι τὴν χρηματικὴν περιουσίαν, τιμῶντες ὁμῶς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀποτυχόντος συμμαθητοῦ, καὶ γινώσκοντες τὰς βιωτικὰς αὐτοῦ χρεῖας, ἵνα μὴ ἐγκαταλείψῃ τὸ στάδιον τῆς τέχνης, ἀπεφάσισαν ἅπαντες νὰ καταβάλωσιν οἰκειοθελῶς ἐκ τῶν μικρῶν αὐτῶν ὑποτροφῶν τῶν δέκα καὶ δεκαπέντε δραχμῶν ἀνάλογον ποσόν, καὶ νὰ χρηγῶσι τοῦτο εἰς αὐτὸν κατὰ μῆνα ὡς συνδρομὴν, ἕως οὗ τὸ Σ. ὑπουργεῖον φροντίσῃ περὶ καταλλήλου βοηθείας καὶ συντηρήσεως τοῦ ἀτυχοῦς τούτου νέου, ἀναπήρου μάλιστα ὄντος τὸ σῶμα. Τοιαύτη ἀγαθὴ πρᾶξις, φίλοι νεανίαι, δημοσιεύεται σήμερον παρ' ἐμοῦ εἰς τὴν παροῦσαν σεβαστὴν ὁμήγυριν ὡς τὰ μέγιστα ἀξίεπαινος καὶ πρέπουσα εἰς μαθητεύοντας καλλιτέχνας. Ἀκολουθεῖτε τὸν αὐτὸν πρὸς τὴν τέχνην ζῆλον, μὴ ἀποκάμνετε βλέποντες σχολίαν καὶ δύσδοτον τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιτυχίας ὑμῶν καὶ ἀποκαταστάσεως· ἔχετε τὴν πεποιθήσιν ὅτι οἱ πόνοι καὶ αἱ κακουχίαι ὑμῶν θέλουσιν ἐκλείψει, ὅταν φθάσητε διὰ τῆς ἐπιμελείας εἰς τὸ τέρας. Ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις προνοεῖ ὑπὲρ ὑμῶν συντόμως· ὁ νῦν προϊστάμενος ἡμῶν ὑπουργὸς καὶ πρωθυπουργὸς Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, γνωστὸς διὰ τὴν δραστήριον προστασίαν παντός τοῦ εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἔθνους συντείνοντος καλοῦ, αὐτὸς, ὅστις πρὸ δέκα ἐτῶν εἶδεν ὡς ἐν ἐμβρύῳ τὴν πρώτην ἐκθεσιν τῶν ὑμετέρων ἔργων, συνισταμένην εἰς μόνας μικρὰς καὶ στοιχειώδεις ἀντιγραφὰς ἐκ χαλκογραφῶν, καὶ δύναται σήμερον νὰ ἐκτιμήτῃ τὴν ἑκτοτε γινομένην πρόοδον, βεβαιωτάτην καὶ προθυμοτάτην ἔδωκεν ὑπόσχεσιν περὶ τῆς ταχείας θεραπείας τῶν προτεινομένων ἐλλείψεων. Οἱ πλούσιοι ὁμογενεῖς ἡμῶν, ἂν καὶ μακρὰν, εἰς ὑμᾶς ἀποβλέπουσιν, καὶ τὴν προκοπὴν ὑμῶν ποθοῦσι καὶ χαίρουσιν, ἀκούοντες τὰς καθ' ἑκάστην ἐν Ἑλλάδι γινόμενας προόδους· ὁ μέγας τῶν τεχνῶν εὐεργέτης καὶ ἐπ' ἀρετῇ ἐφάμιλλος τῶν ἀρχαίων, ὁ αἰδίδιμος Νικόλαος Στουρνάρης ἠνέωξε στάδιον νέον φιλογενείας τῆς ὁποίας μνηταὶ θέλουσιν ἀναδειχθῆ. Ἐλπίζω, καὶ ἄλλοι πολλοί· ὁ ἔρος τῆς πατρίδος ἐν Ἑλλάδι κατὰ πρῶτον ἐπλάσθη, καὶ ἐν ταύτῃ ἐδοξάσθη καὶ ἐθεοποιήθη, τὸ φυσικὸν τοῦτο προῖον ἐξ ὧν ἔχομεν ἀπείρων δειγμάτων, δὲν ἐξέλιπε τῆς οἰλῆς ἡμῶν πατρίδος· ὡς ἐνεργῶμεν λοιπὸν ὅλῃς δυνάμεσιν ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ ὡς εὐγνωμονῶμεν πάντοτε πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ καλλιτεχνικοῦ τούτου ἐδάφους, ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τοῦ φιλοτέχνου καὶ ἀλη-

θοῦς προστάτου πάσης Ἑλληνικῆς εὐκλείας τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—ο—

ΙΣΟΘΗΣ. Εἰπέ ποτε βεζίρης τις πρὸς σουλτάνον· Πάντες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ προφήτου· διὰ τί λοιπὸν σὺ μὲν ἔχεις θρόνον, ἐγὼ δὲ μόνον σοφᾶν, σὺ μὲν αὐτοκρατορίαν, ἐγὼ δὲ μόνον ἐπαρχίαν;

— Ἴσως ἔχεις δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ σουλτάνος· αὐρίον θέλεις ἔχει καὶ τὸν θρόνον καὶ τὴν αὐτοκρατορίαν μου, ἐὰν κατορθώσῃς νὰ καταστήσῃς πραγματικῶς ἴσους ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐξελθὼν τότε ὁ βεζίρης πλήρης χαρᾶς, διεκήρυξεν ἀμέσως δημοσίᾳ τὴν ἰσότητά ὅλων τῶν τέκνων τοῦ Μωάμεθ. Μετὰ μικρὸν δὲ ἀπήντησε παστᾶν ὅς τις ἠρώτησεν αὐτόν· — Διατί ἔχεις ἐπαρχίαν ἐν ᾧ ἐγὼ ἔχω μόνον πόλιν, καὶ διὰ τί ἡ κίδαρίς σου εἶναι ἀδάμαντοκόλλητος, ἐν ᾧ ἡ ἰδική μου ἔχει μόνον χρυσόν;

— Αὐρίον, ἀπεκρίθη ὁ παστᾶς, θέλεις ἔχει καὶ τὴν ἐπαρχίαν καὶ τοὺς ἀδάμαντάς μου.

Καὶ ὁ παστᾶς ἦτο ὅλως χαρᾶ, ὅτε λοχαγὸς τις εἶπε πρὸς αὐτόν·

— Διὰ τί σὺ μὲν ἔχεις στρατὸν, ἐγὼ δὲ μόνον λόχον· διὰ τί φέρεις χρυσόν εἰς τὴν κεφαλὴν, ἐν ᾧ ἐγὼ μόνον μέταξιν;

— Αὐρίον, ἀπεκρίθη ὁ παστᾶς, θέλεις ἔχει καὶ τὸν λόχον καὶ τὸν χρυσόν μου.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὑπολοχαγὸς τις εἶπε πρὸς τὸν λοχαγόν·

— Ἐν ὀνόματι τῆς ἰσότητος, θέλω τὸν λόχον καὶ τὰ παράσημά σου.

Καὶ τις ἱππεὺς πρὸς τὸν ὑπολοχαγόν·

— Θέλω τὸν βαθμὸν καὶ τὸν μισθόν σου.

Καὶ τις πεζὸς πρὸς τὸν ἱππέα·

— Δός με τὸ ἄλογον καὶ τὴν σπάθην σου, καὶ λάβε τὸ πυροδόλον μου, τὸ ὅποιον εἶναι βαρὺ.

Καὶ πάντες ἀπεκρίνοντο· — Αὐρίον θέλεις τὰ λάβει. — Διότι ὅλοι ἠθελον νὰ γίνωσιν ἴσοι μετὰ τὸν ἀνώτερόν των, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶσιν ὅτι ἕμενον ἄλλοι κατώτεροι αὐτῶν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ πάντες εἶχον ἀνώτερον, οὐδεὶς δὲ ἠθελε νὰ μείνῃ κατώτερος, ἠθέλησαν νὰ ὑψωθῶσι πάντες, ἐν ὀνόματι τῆς ἰσότητος.

Καὶ τούτων γινομένων τρομερὸς πόλεμος ἐμφύλιος ἐξήφθη· καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ συνεννοηθῶσι μετὰζύ των, ἀλληλοσφαγούντο ὡς θηρία· οἱ νικηταὶ ἐμάχοντο περὶ τῶν λαφύρων τῶν ἡττηθέντων, καὶ ἡ ἀνισότης ἐγένετο καταφανέστερα μετὰ πᾶσαν νίκην.

Ἀλλὰ μίαν τῶν ἡμερῶν πτωχὸς τις ὑπηρέτης ὅστις εἶχεν ἐμμεῖναι εἰς τὴν βέσιν του, χωρὶς ν' ἀναβλέψῃ εἰς τὴν τῶν ἄλλων, εἶπε ταῦτα πρὸς τοὺς ἐκθρονισθέντας σουλτάνους, τοὺς γυμνωθέντας βεζίριδας, τοὺς καθαιρεθέντας πασάδας, τοὺς ἀνευ λό-